

Helsingfors/Mariehamn 12.6.2023**Nr 33/23****Hänvisning** Ålands lagtings skrivelse
5.5.2023, nr 135/2023.

Till Justitieministeriet

Ärende Utlåtande över landskapslag om ändring av landskapslagen om ekologisk produktion, antagen av lagtinget 5.5.2023.**Landskapslagens huvudsakliga innehåll**

Lagtinget antog 23.11.2022 landskapslagen om ändring av landskapslagen om ekologisk produktion. I enlighet med Ålandsdelegationens och Högsta domstolens utlåtanden (ÅD 54/22, HD/49/2023) förordnade republikens president i beslut 23.3.2023 att nämnda landskapslag till vissa delar skulle förordnas att förfalla. Föreliggande landskapslag innehåller nya bestämmelser istället för dem som konstaterats utgöra behörighetsöverskridningar.

Lagstiftningsbehörigheten

Landskapslagen gäller jord- och skogsbruk, styrning av lantbruksproduktionen samt landskapets myndigheter, vilka områden helt eller huvudsakligen hör till landskapets lagstiftningsbehörighet enligt 18 § 1 och 15 punkterna i självstyrelselagen. Genom nu gällande självstyrelselag överfördes behörigheten gällande handel med konstgjorda gödselämnen och beredda fodermedel samt med utsädesvaror till landskapet. Lagstiftningen om livsmedelskvalitet är att hänföra till hälsovård samt näringsverksamhet på vilka områden landskapet tillkommer lagstiftningsbehörighet enligt 18 § 12 och 22 punkterna i självstyrelselagen med vissa undantag. Även de bestämmelser som gäller produktsäkerhet är att hänföra till landskapets behörighet enligt sistnämnda lagrum. Till rikets behörighet har i 27 § 15 och 33 punkterna i självstyrelselagen hänförts priset på lantbruks- och fiskeriprodukter, främjande av export av lantbruksprodukter samt förebyggande av införsel av växtförstörare till landskapet.

Till rikets behörighet hör enligt 27 § 10 och 19 punkterna i självstyrelselagen konsumentskydd och otillbörligt förfarande i näringsverksamhet samt standardisering. Till den del landskapslagen innehåller bestämmelser som hör till områden underlydande rikets lagstiftningsbehörighet kan de för vinnande av enhetlighet och överskådlighet jämlikt 19 § 3 mom. i självstyrelselagen intas i landskapslagen, eftersom motsvarande bestämmelser finns i rikets lag om ekologisk produktion (FFS 1330/2021, nedan rikslagen).

Jämlikt 27 § 4 punkten i självstyrelselagen har riket lagstiftningsbehörighet i fråga om förhållandet till utländska makter med beaktande av bestämmelserna i 9 och 9a kap. En närmare beskrivning om detta finns i Ålandsdelegationen utlåtande nr 54/22.

I utlåtandet 27.2.2023 fann Högsta domstolen att bestämmelsen i 1a § 2 mom. i den av lagtinget 23.11.2022 antagna landskapslagen utgjorde en behörighetsöverskridning till den del det föreskrevs att landskapsregeringen är den kontrollmyndighet som avses i artikel 109.2. i EU:s kontrollförordning (EU 2017/625). Eftersom medlemsstaten enligt nämnda artikel får utse endast en kontrollmyndighet som sörjer för den nationella kontrollplanen, hör det till rikets behörighet att utse denna myndighet. I stället anges nu endast att landskapsregeringen är ett sådant förbindelseorgan som avses i artiklarna 103-107 i kontrollförordningen. Denna bestämmelse fanns även i det upphävda momentet.

I utlåtandet fann Högsta domstolen att även bestämmelsen i landskapslagens 11 § 2 mom. utgjorde en behörighetsöverskridning, eftersom stadgandet innehöll ett förbud mot att söka ändring genom besvär i ett beslut om föreläggande av vite. Högsta domstolen anförde att föreläggande av vite utgångsmässigt är ett sådant beslut som ska kunna överklagas. Då inskränkningarna i rätten att söka ändring i ett beslut om föreläggande av vite enligt 11 § 2 mom. i landskapslagen inte har motiverats i förarbetena till landskapslagen, ansåg Högsta domstolen att bestämmelsen inte uppfyllde förutsättningarna för begränsning av den i 21 § i grundlagen garanterade rätten att söka ändring, såsom de tolkats av riksdagens grundlagsutskott. Besvärsförbudet har nu avlägsnats från momentet. För möjliggörande av sådana besvär anges i landskapslagens 15 § att ett rättelseyrkande även kan anföras över ett beslut om vitesföreläggande.

Enligt 18 § 26 punkten i självstyrelselagen har landskapet rätt att lagstifta i fråga om utsättande och utdömmande av vite samt förbud och andra tvångsmedel inom rättsområden som hör till landskapets lagstiftningsbehörighet.

Ålandsdelegationens utlåtande

Ålandsdelegationen har med beaktande av självstyrelselagens för Åland stadganden funnit att hinder för ikraftträdande av landskapslagen inte föreligger. De felaktiga bestämmelserna som Ålandsdelegationen och Högsta domstolen påpekat i utlåtanden över den av lagtinget 23.11.2022 antagna landskapslagen har nu rättats till.

Närvarande Ordföranden Holm-Johansson, ledamöterna Dahlén, Lampi, Siitari och suppleanten Lindroos-Hovinheimo.

På Ålandsdelegationens vägnar:

Marine Holm-Johansson
ordförande

Rainer Åkerblom
sekreterare